

Vi förändrar arbetsmarknaden

Slutrapport

Uppgifter om projektet

Namn på projektet	Förstudie 1 Kartläggning	Startdatum	2022-09-01
Kontaktperson för projektet	David Olsson	Slutdatum	2023-04-28
Telefonnummer	0733-773810		
E-post	david.olsson@skolverket.se		

Syftet med en slutrapportering är att skapa en enhetlig struktur för insamling av information om projektet i sin helhet och ska bidra till lärande. Slutrapporten ska också underlätta spridning av resultat och metoder från Socialfondsprojekt i Sverige. I slutrapporten ombeds ni därför beskriva uppnådda resultat samt redogöra för ett antal centrala delar i projektets genomförande.

Under varje rubrik finns en inledande text om avsnittets innehåll. Det är viktigt att slutrapporten bygger på en diskuterande redogörelse.

Sammanfattning

Sammanfattningen kommer att användas av ESF-rådet i olika sammanhang. Lägg därför stor vikt vid att få en så rättvisande sammanfattning som möjligt

Tidigare studier har visat att kännedomen om möjligheter och kunskapen om nyttan med lärcentrum varierar hos centrala aktörer och intressenter. En gemensam kunskapsbas och kunskapshöjning om hur olika funktioner och tjänster kan samlas inom ett lärcentrum förväntas kunna bidra med incitament till en mer hållbar utveckling av verksamheten.

För att bidra till att öka kunskapen om förutsättningar och utmaningar, inför framtida satsningar på utveckling av lärcentrum har Skolverket och Myndigheten för yrkeshögskolan bedrivit fem förstudier inom ramen för utlysningen Förstudier med fokus på lärcentra: 2022/00240. Inriktningen på arbetet har varit att få fördjupad kunskap och ge en samlad bild av insatser och företeelser som ger incitament till och skapar förutsättningar för en långsiktig utveckling av lärcentrum.

De fem förstudierna har haft följande indelning:

1. Kartläggning och kategorisering av verksamhet vid lärcentrum (Skolverket)
2. Utredda förutsättningar för hur tillgänglighet till lärcentrum kan presenteras geografiskt och funktionsmässigt (Myndigheten för yrkeshögskolan)

3. Belysa förutsättningar för styrning och organisering av lärcentrum (Skolverket)
4. Belysa förutsättningar och former för samverkan mellan aktörer (Myndigheten för yrkeshögskolan)
5. Samordna arbetet, sammanfatta resultat och slutsatser från de olika förstudierna samt identifiera förslag till utvecklingsinsatser (Skolverket)

Genomförandet av samtliga förstudier har bedrivits som en del i den myndighetssamverkan som sker inom kompetensförsörjningsområdet. Arbetet har genomförts huvudsakligen av de myndigheter som varit projektägare, Skolverket och Myndigheten för yrkeshögskolan, med stöd av en övergripande arbetsgrupp där även Arbetsförmedlingen, Folkbildningsrådet och Tillväxtverket har ingått. För att säkerställa helheten har arbetet haft en gemensam organisering. Det har inneburit att förstudierna till stor del haft gemensamma arbetssätt. Detta är något som både har effektiviserat arbetet och skapat förutsättningar för kunskapsöverföring och samsyn, vilket har ansetts viktigt med tanke på de olika förstudiernas ömsesidiga beroende av varandra. Det övergripande syftet har varit att främja en långsiktigt hållbar utveckling av lärcentrum, vilket förväntas kunna främja likvärdig tillgång till utbildning och andra tjänster (exempelvis vägledning och validering), för individer och arbetsgivare i hela landet.

Denna förstudie, Kartläggning, har fokuserat på att sammanställa möjliga funktioner och tjänster, utifrån uttryckta behov som finns eller som kan väljas för verksamhet vid lärcentrum. För att underlätta förståelsen av vad en sådan verksamhet kan omfatta avsåg förstudien även undersöka hur dessa funktioner och tjänster skulle kunna presenteras och kategoriseras på ett användbart sätt. Ett arbete har påbörjats med att ta fram en modell som skulle kunna användas som grund i kommande utvecklingsarbete.

Aktiviteterna inom förstudien har bestått i genomgång av tidigare gjorda arbeten men även till stor del handlat om dialoger med och att skapa kontaktytor till relevanta aktörer. Det har skett genom referensgruppsmöten, separata fördjupande dialoger med deltagare i referensgruppen och andra relevanta aktörer samt medverkan i olika arrangemang.

Förstudiens resultat visar bland annat att:

- Aktörer och intressenter har olika benämningar för samma funktion/tjänst vid beskrivningar av verksamhet vid lärcentrum, vilket försvårar dialogen i de sammanhang som utveckling och arbetsprocesser diskuteras.
- Begrepp kopplade till lärcentrum betyder och används olika av användare.
- Funktioner och tjänster inom verksamheterna är inget statiskt utan flexibelt beroende på förändrade behov och förutsättningar.
- En minsta gemensam ram och grundstruktur behövs för att beskriva verksamhet vid lärcentrum.
- Det kan vara en utmaning att enas om en beskrivning av bas- och påbyggnadsfunktioner för vad verksamhet vid lärcentrum kan vara, dessa kan variera med olika aktörers och målgruppers förutsättningar och behov.

Förstudien har bland annat resulterat i följande slutsatser:

- En beskrivning av olika funktioner och tjänster kan ge en bättre helhetsbild av lärcentrums bidrag till och roll för kompetensförsörjning och livslångt lärande.
- Gemensamma benämningar och begrepp för verksamhet vid lärcentrum underlättar och ger stöd för kommunikation och utveckling.
- Benämningar och begrepp behöver tydliggöras (förklaringsstöd/illustration med

förklarande text där även syfte och fördelar lyfts fram) utifrån olika intressenters perspektiv (beslutsfattare, studerande, samverkanspartners, verksamhetsansvariga etc).

- Bas och påbyggnadsfunktioner för lärcentrum i en viss ordning skulle kunna stimulera utveckling av verksamhet och arbetsprocesser samt tydliggöra vilka förväntningar intressenter kan ha på ett lärcentrum.
- Kategoriseringar och beskrivningar skulle kunna bidra till jämförelser mellan kommuner och regioner på ett överblickbart sätt och även stimulera till samverkan om att erbjuda framtagna bas- och påbyggnadsfunktioner.
- Det behövs en återkommande dialog om hur verksamhet vid lärcentrum behöver utvecklas för att kunna bidra till att samhällets, arbetslivets och individers behov av kompetens tillgodoses. En beskrivning av verksamhet vid lärcentrum behöver därför uppdateras regelbundet.

Förstudien förväntas bidra till att på sikt få en gemensam kunskapsbas och kunskaphöjning hos aktörer som arbetar med kompetensförsörjningsfrågor. Förhoppningen är att en gemensam kunskapsbas ska bereda vägen för samsyn, engagemang och ökad aktörssamverkan samt genomförande av framtida utvecklingsinsatser.

Förstudiens samlade förslag om möjligt utvecklingsprojektprojekt:

- Genomföra pilotprojekt där en blandning av regioner och kommuner samlar ett antal aktörer som provar och fortsätter arbetet med att utveckla påbörjad modell för vad verksamhet vid lärcentrum kan omfatta. För att koordinera och hålla samman arbetet kan nationella aktörer med fördel involveras.

Projektidé och förväntade resultat

Redogör för projektets syfte och övergripande projektmål, delmål och avsedda förväntade resultat. Har syfte, mål och målgrupp förändrats under projektiden? Varför i sådana fall? Hur många kvinnor och män har deltagit i projektet?

Denna förstudie har tagits fram inom ramen för utlysningen Förstudier med fokus på lärcentra: 2022/00240. Utlysningen anger att förstudier som beviljas medel för projekt ska bidra till att öka kunskapen om behoven lokalt, regionalt och nationellt, samt kunskapen om förutsättningar och utmaningar, inför framtida satsningar på utveckling av lärcentrum. Därtill ska förstudier inom utlysningen bidra till stärkt organisatorisk och/eller strukturell kapacitet, inför framtida utlysningar avseende utveckling av lärcentrum, eller närliggande verksamhetsområden.

Det övergripande syftet med denna förstudie och övriga förstudier som beviljats medel inom ramen för samma utlysning har varit att främja en långsiktigt hållbar utveckling av lärcentrum, vilket förväntas kunna bidra till ökad tillgång till utbildning och andra tjänster (exempelvis vägledning och validering), för individer och arbetsgivare i hela landet. En långsiktig utveckling av lärcentrum väntas ytterst kunna bidra till ökad tillgång till utbildning och annan verksamhet som lärcentrum kan tillhandahålla, oavsett bostadsort, socioekonomi, kön, ålder och eventuella funktionsvariationer.

Förstudien syftar till att öka kunskapen om hur olika funktioner och tjänster kan samlas inom ett lärcentrum och därmed ge incitament för en mer långsiktig utveckling. Arbetet var inte tänkt att ta fram eller föreslå en definition av lärcentrum utan i stället belysa vad verksamhet vid lärcentrum skulle kunna vara en arena för. Förstudiens övergripande syfte var att tillgängliggöra utbildning för fler samhällsmedborgare och dylikt, oberoende av bakgrund eller bostadsort.

Förstudiens målgrupp är aktörer på olika nivåer (nationellt, regionalt och lokalt) som har uppdrag med koppling till utbildning och kompetensförsörjning, exempelvis nationella myndigheter, regioner och kommuner men även intresseorganisationer och utbildningsanordnare. Därutöver är

målgruppen aktörer som kan tänkas ha intresse av att driva eller ingå i framtida genomförandeprojekt, potentiellt inom ESF+, på temat långsiktig utveckling av lärcentrum. Projektägare för denna förstudie är Skolverket.

Förstudien förväntas bidra till att på sikt få en gemensam kunskapsbas och kunskapshöjning hos aktörer som arbetar med kompetensförsörjningsfrågor. Förhoppningen är att en gemensam kunskapsbas ska bereda vägen för samsyn, engagemang och ökad aktörssamverkan samt genomförande av framtida utvecklingsinsatser.

Bakgrunden till denna och övriga förstudier med fokus på lärcentrum är behovet av att främja en väl fungerande kompetensförsörjning och att underlätta möjligheterna till livslångt lärande. Lärcentrums betydelse som ett verktyg för att öka tillgängligheten till utbildning och närliggande tjänster har även uttryckts i nationella styrdokument och i finansiella satsningar till kommuner och regioner. (Vårändringsbudgeten för 2015 Prop.2014/15:99 och budgetpropositionen för 2016 Prop.2015/16:1, Prop. 2017/18:179 En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop, Regeringens skrivelse 2020/21:133 Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030, Förordning (2017:1303) om statsbidrag för lärcentrum och Villkorsbeslut 2018 (rskr. 2017/18:04/18:104 och rskr. 2017/18:107)).

Kompetensförsörjning och ett livslångt lärande är frågor med stor komplexitet som sträcker sig över flera politikområden (utbildning, arbetsmarknad, näringsliv, etc.). Sedan 2020 bedrivs därför ett gemensamt arbete med kompetensförsörjningsfrågor och livslångt lärande mellan Arbetsförmedlingen, Folkbildningsrådet, Myndigheten för yrkeshögskolan, Skolverket, Tillväxtverket, Universitetskanslersämbetet, Universitets- och högskolerådet och i vissa delar Vinnova.

Inom ramen för det samverkansarbetet har utvecklingsprojekt genomförts med fokus på att stödja och utveckla lärcentrum för att bättre tillgodose individens och arbetsgivares behov av utbildning, vägledning och validering i hela landet. Inriktningen på det tidigare arbetet var att inventera och analysera aktörers och intressenters syn på hinder, utmaningar och möjligheter samt vilket stöd nationella myndigheter kan ge för att lärcentrum ska kunna utvecklas. (Lärcentra för kompetensförsörjning och livslångt lärande - Behovsinventering och analys. Redovisning av uppdrag inom myndighetssamverkan för kompetensförsörjning och livslångt lärande. dnr 2022:212). Den behovsinventeringen, som även ligger till grund för dessa förstudier, har bland annat visat på att kännedomen om möjligheter och kunskapen om nyttan med lärcentrum varierar hos centrala aktörer och intressenter.

Det övergripande projekt målet för denna förstudie var att ta fram en beskrivning och sammanställning av befintliga och möjliga funktioner och tjänster, utifrån uttryckta behov som finns eller som kan väljas för ett lärcentrum. För att underlätta förståelsen för vad verksamhet vid lärcentrum kan omfatta avsåg förstudien även undersöka hur dessa funktioner skulle kunna presenteras och kategoriseras liksom en "byggsats" utifrån en "modell med byggstenar". Detta underlag avsågs användas i Förstudie Tillgänglighet, som handlar om att beskriva förutsättningar för att i ett kartverktyg visa både geografisk och innehållsmässig information om lärcentrum. Kategoriseringen var även tänkt att bidra till den helhet och bas för en mer långsiktig utveckling av lärcentrum som samtliga förstudier (1-5) förväntades ta fram tillsammans.

Förstudiens huvudsakliga aktiviteter i arbetet mot det förslag till beskrivning och sammanställning av möjlig verksamhet vid lärcentrum och som utgör det övergripande projekt målet bedrevs i ett antal faser, faser som föregicks av en gemensam planering med de övriga projekten som beviljades medel från samma utlysning. Det handlade först om att identifiera de intressenter som borde ingå i utvecklingsarbetet och därmed även förstudien. I uppstartsfasen genomfördes därför

en fördjupad målgrupps- och intressentanalys tillsammans med representanter för övriga förstudier. Utifrån resultatet planerades sedan dialogmöten och workshops in vid flera tillfällen, både i genomförande- och avslutningsfasen. De horisontella perspektiven beaktades genom att en jämn fördelning mellan kvinnor och män bjöds in att medverka. Vissa aktiviteter skedde med fokus endast på förstudie Kartläggning, vissa i samverkan med förstudie Tillgänglighet och andra inom samtliga förstudier (1-5).

Förstudien riktade sig under genomförandet fortsatt till aktörer med koppling till utbildning och kompetensförsörjning.

Den aktivitet som i ansökan beskrevs som att ta fram frågeställningar till en enkät och som skulle ge svar på hur verksamhet vid lärcentrum ser ut utifrån framtagna kvalitetsnivåer genomfördes inte. Däremot har ett motsvarande arbete påbörjats inom ramen för den kartläggning och de dialoger som har genomförts. Begreppet "kvalitetsnivåer" byttes även ut mot begreppen "bas- och påbyggnadsfunktioner" utifrån synpunkter från medverkande aktörer. Dessa val medförde en fördjupad förståelse för syftet med förstudien och möjliggjorde en utvecklad dialog och förankring som bidrog till att syfte och mål med förstudien lättare kunde nås.

Projektets resultat, mål och indikatorer

Beskriv projektets faktiska resultat i förhållande till den ursprungliga planeringen. Redogör kvantitativt och kvalitativt för t. ex. nya kunskaper och förändringar i attityder, riktlinjer och arbetssätt. Hur har projektverksamheten arbetat för att säkerställa deltagande på lika villkor för kvinnor och män?

Resultat från genomgång av tidigare arbete

Syftet med genomgången har varit att undersöka vilka funktioner och tjänster som kan samlas inom ett lärcentrum och att sedan i ett första steg föreslå vilka av dessa som kan vara relevanta att föreslå i en kategorisering av verksamheten. Detta för att skapa en grund för vidare process inom förstudiearbetet, med syfte att belysa vad verksamhet vid lärcentrum skulle kunna omfatta.

Tidigare behovsinventering och analys

Genomgången grundar sig i den behovsinventering som ligger till grund för samtliga förstudier (Lärcentra för kompetensförsörjning och livslångt lärande - Behovsinventering och analys". Redovisning av uppdrag inom myndighetssamverkan för kompetensförsörjning och livslångt lärande. Dnr 2022:212). Inom ramen för detta utvecklingsarbete sammanställde Tillväxtverket en översiktlig beskrivning av förekomst och inriktning på lärcentrums verksamhet i Sveriges olika landsdelar, vilket redovisas i rapporten. Förstudien har även tagit del av underlag som togs fram i samband med kartläggningen inför redovisningen av uppdraget. Studien undersökte och sammanställde då bland annat vilket stöd som intressenter och aktörer ansåg behövs finnas på lärcentrum för att infrastruktur för utbildning på olika nivåer, vägledning samt validering skulle kunna tillgängliggöras.

Skolverkets uppföljningar

I arbetet har förstudien även mer ingående tagit del av de resultat om omfattning och inriktning på verksamhet vid lärcentrum som redovisades i den nationella kartläggning av lärcentrum som Skolverket genomförde 2017 (Skolverket (2017) Redovisning av uppdrag om lärcentra. Dnr 2017:00296). Skolverkets uppdrag innebar att utreda förekomsten av lärcentrum, vilka behov dessa fyller och effekterna av verksamheten för målgruppen. Skolverket skulle även, vid behov, föreslå hur lärcentrum kan vidareutvecklas med syfte att öka genomströmning i utbildning och förbättra matchningen mot arbetsmarknaden. Redovisningen grundade sig på en enkät som skickades ut till samtliga 290 kommuner och intervjuer med verksamhetsansvariga och studerande vid lärcentrum. Redovisningens slutsatser och förslag innefattade bland annat vikten av att erbjuda resurser och service som underlättar för studerande att fullfölja sina utbildningar,

exempelvis pedagogiskt stöd, studieplatser och tentamensservice.

Genomgången omfattade även den utvärdering som genomfördes av Skolverket för bidragsåret 2018 med syfte att ge en fördjupad bild av kommunernas arbete med att utveckla lärcentrum utifrån de syften som statsbidragets förordning (2017:1303) anger (Skolverket (2020) Utvärdering av statsbidrag för lärcentrum, dnr 2018:970). I utvärderingen lyfts bland annat lärcentrums viktiga roll och funktion när det gäller att erbjuda stöd och sammanhang för studerande.

Förstudien har dessutom tagit del av de sammanställningar gällande omfattning och användning av statsbidraget som Skolverket redovisar för varje bidragsår (Skolverket (2019) Redovisning av uppdrag om statsbidrag för lärcentrum 2018, dnr 2018:613, Skolverket (2020) Redovisning av uppdrag om statsbidrag för lärcentrum 2019, dnr 2020:440, Skolverket (2021) Redovisning av uppdrag om statsbidrag för lärcentrum 2020, dnr 2021:618, Skolverket (2022) Redovisning av uppdrag om statsbidrag för lärcentrum 2020, dnr 2022:445).

Bidragsåret 2018 sökte kommunerna statsbidrag för flera insatser per ansökan. De vanligaste insatserna handlade om att upprätta eller utveckla lärcentrum som en fysisk plats, att utveckla möjligheterna till distansstudier samt erbjuda olika typer av stöd för att ge eleverna ökade möjligheter att klara sina studier. 2019 handlade insatserna främst om digitalisering, utveckling av lärmiljön samt studievägledning och pedagogiskt stöd. Insatserna som beviljades för 2020 kretsade främst kring studievägledning och pedagogiskt stöd, digitalisering, utveckling av lärmiljön samt kompetensutveckling av personalen i bland annat digitala verktyg, pedagogik och distansstudier. Av de insatser som beviljades 2021 innefattade många inköp av teknisk- och digital utrustning i syfte att erbjuda fjärr- och distansutbildning eller för att genomföra utbildning eller studier på plats på ett lärcentrum. Andra insatser kretsade kring att utveckla och erbjuda stöd till elever både på plats och digitalt men även för specifika elevgrupper som exempelvis nyanlända eller lågutbildade.

Nätverket för kommunala lärcentra

Förstudien har även tagit hänsyn till de kvalitetskriterier för lärcentrum som Nitus beskriver på sin webbplats (Nitus | Nätverket för kommunala lärcentra):

Grundkriterier:

- Tillhandahåller internetutrustad lokal för eftergymnasiala studier
- Finns utsedd kontaktperson mot student, Nitus och lärosäte
- Möjlighet att skriva tentamen enligt utbildningsanordnarens krav
- Erbjuder studieanpassade datorer och möjlighet till utskrift och kopiering

Utöver de grundläggande kriterierna beskrivs vidare att ett lärcentrum även kan arbeta med fokusområdena:

- Arbetsmarknad
- Eftergymnasial utbildning

Nitus har även inlett ett arbete med att skapa en plattform där lärcentrum som arbetar systematiserat inom ett eller flera olika teman kan synliggöras samt inspirera och stödja andra lärcentrum i sitt utvecklingsarbete:

- Breddad rekrytering
- Kompetensbehov
- Forskning som del av lärcentrum
- Alternativa utbildningsformat

Resultat från möten och dialoger

Aktiviteterna inom förstudien har utöver genomgången av tidigare arbete till stor del handlat om dialoger med och att skapa kontaktytor till relevanta aktörer. Det har skett genom referensgruppsmöten, separata fördjupande dialoger med deltagare i referensgruppen och andra relevanta aktörer samt medverkan i olika arrangemang.

Resultaten visar att

- Aktörer och intressenter har olika benämningar för samma funktion/tjänst vid beskrivningar av verksamhet vid lärcentrum, vilket försvårar dialogen i de sammanhang som utveckling och arbetsprocesser diskuteras.
- Begrepp kopplade till lärcentrum betyder och används olika av användare.
- Funktioner och tjänster är inget statiskt utan flexibelt beroende på förändrade behov och förutsättningar.
- En minsta gemensam ram och grundstruktur behövs för att beskriva verksamhet vid lärcentrum.
- Det kan vara en utmaning att enas om en beskrivning av bas- och påbyggnadsfunktioner för vad verksamhet vid lärcentrum kan vara, dessa kan variera med olika aktörers och målgruppers förutsättningar och behov.

Individperspektivet var ett inslag som återkom under dialogerna. Här betonades vikten av att väga in behov, krav och önskemål från framtidens studerande och att följa aktuell forskning kring detta. Att ha med sig det "påklädnadsbehov" som finns för många individer, både inför, under och efter studier lyftes också fram av flera aktörer. Vikten av att lägga fokus på tidiga insatser och att rusta individer inför arbetslivet var något som återkom i många dialoger och där såg flertalet aktörer att lärcentrum skulle kunna bidra till utveckling.

Att inte tappa betydelsen av det pedagogiska ledarskapet samt goda, säkra och tillgängliga lärandemiljöer (både fysiska och digitala) är andra exempel på medskick. Inom dessa områden finns bland annat rapporten "Framtidens lärmiljöer vid Linnéuniversitetet Kalmar Växjö. (Forskning, trender och möjliga konsekvenser", Linda Reneland-Forsman, Med Alastair Creelman, Mats Hammar, Peter Häggstrand, Peter Diedrichs, Yael Tågerud, Ola Dagbro, Kent Stening och Henrik Evertsson Sektion högskolepedagogik. Juni 2021) att ta del av. I dialogerna har framkommit exempel på kommuner som utvecklar innovativa lösningar (Lärcentra - lärmiljö med teknikens möjligheter - Skellefteå kommun (skelleftea.se)) för att möta stora omställningsbehov bland annat i Norra Sverige. Att vissa funktioner och tjänster skulle kunna erbjudas i digital version (lokalt, regionalt eller nationellt) är ytterligare ett medskick till framtida utvecklingsarbete. I referensgrupperna har dialogen om mobila lösningar och hybrid varianter påbörjats. En utmaning som lyfts fram här är utmaningen med att kombinera flexibilitet och långsiktighet.

Ett återkommande medskick från dialogerna var att en beskrivning av verksamhet vid lärcentrum behöver förtydliga att arbetslivet är en viktig pusselbit och att den lokala och regionala kontakten med arbetslivet måste finnas med som en specifik funktion. Att lärcentrums lokalisering men också lokalernas utformning även behöver anpassas utifrån arbetslivets behov framkom vid flera tillfällen.

Utifrån kartläggningsarbetet och synpunkter som kommit fram i dialoger har ett arbete påbörjats med att ta fram en modell för att beskriva vad verksamhet vid lärcentrum kan omfatta. Modellen utgår från det förslag till fortsatt arbete som presenterades i tidigare gjord behovsanalys (Lärcentra för kompetensförsörjning och livslångt lärande - Behovsinventering och analys". Redovisning av uppdrag inom myndighetssamverkan för kompetensförsörjning och livslångt lärande. Dnr 2022:212). Ett av studiens förslag för att underlätta förståelsen för vad ett lärcentrum kan omfatta var att presentera verksamhet vid lärcentrum likt en byggsats med byggstenar.

En annan utgångspunkt i arbetet har varit definitionen och intentionen i förordning (2017:1303) om statsbidrag för lärcentrum. I förordningen anges att "lärcentrum är verksamhet där studerande erbjuds stöd i sitt lärande från lärare och annan personal samt ges möjlighet att möta andra

studerande".

Det påbörjade förslaget till modell består av en indelning i tre huvudkategorier med tillhörande underkategorier (byggstenar). Kategorierna presenteras nedan utan inbördes ordning.

Kategori – utbildningar:

Komvux (samtliga skolformsdelar), YH-utbildning, högre utbildning, arbetsmarknadsutbildning, uppdragsutbildning och folkhögskoleutbildning

Kategori - stödjande funktioner:

Pedagogisk (stöd)personal, studiecoach/motiverande insatser, studie- och yrkesvägledning, kontaktperson YH, kontaktperson högskola/universitet, praktksamordning, kontaktperson arbetslivet, studieteknik, validering (utbildning- och bransch), studie ekonomisk rådgivning, spridning av FoU, studerandehälsa, KAA (Kommunala aktivitetsansvaret för unga) samt uppföljning och utvärdering (SKA)

Kategori- faciliteter/service:

Lokaler, fjärr- och distansmötesteknik, teknisk support, självstudieplatser, tentamensmöjligheter, metodrum och referensbibliotek

Inom dessa underkategorier föreslås följande funktioner och tjänster att ingå i kategorin basfunktion:

Pedagogisk (stöd)personal, studiecoach/motiverande insatser, studie- och yrkesvägledning, kontaktperson YH, kontaktperson högskola/universitet, praktksamordning, kontaktperson arbetslivet, lokaler, fjärr- och distansmötesteknik, teknisk support, självstudieplatser och tentamensmöjligheter

Följande underkategorier föreslås som påbyggnadsfunktioner:

Metodrum, referensbibliotek, uppföljning och utvärdering (SKA), validering (utbildning och bransch), spridning av FoU, KAA (Kommunala aktivitetsansvaret för unga), studieteknik, studie ekonomisk rådgivning och studerandehälsa.

(Se även bilaga för påbörjad modell)

Slutsatser och medskick:

För att öka kunskapen och kännedomen om vad verksamhet vid lärcentrum kan omfatta har förstudien resulterat i följande slutsatser:

- En beskrivning av olika funktioner och tjänster kan ge en bättre helhetsbild av lärcentrums bidrag till och roll för kompetensförsörjning och livslångt lärande.
- Gemensamma benämningar och begrepp för verksamhet vid lärcentrum underlättar och ger stöd för kommunikation och utveckling.
- Benämningar och begrepp behöver tydliggöras (förklaringsstöd/illustration med förklarande text där även syfte och fördelar lyfts fram) utifrån olika intressenters perspektiv (beslutsfattare, studerande, samverkanspartners, verksamhetsansvariga etc).
- Bas och påbyggnadsfunktioner i en viss ordning skulle kunna stimulera utveckling av verksamhet och arbetsprocesser samt tydliggöra vilka förväntningar intressenter kan ha på ett lärcentrum.
- Kategoriseringar och beskrivningar skulle kunna bidra till jämförelser mellan kommuner

och regioner på ett överblickbart sätt och även stimulera till samverkan om att erbjuda framtagna bas- och påbyggnadsfunktioner.

- Det behövs en återkommande dialog om hur verksamhet vid lärcentrum behöver utvecklas för att kunna bidra till att samhällets, arbetslivets och individers behov av kompetens tillgodoses. En beskrivning av verksamhet vid lärcentrum behöver därför uppdateras regelbundet.

Förstudien har inte analyserat på vilket sätt eller vilka aktörer som skulle kunna ansvara för att hålla samman ett fortsatt arbete med att ta fram, förvalta och uppdatera en gemensam begreppsapparat och gemensamma beskrivningar av verksamhet vid lärcentrum. Kategoriseringen med tillhörande förklaringsstöd bör finnas lätt tillgängligt för presumtiva användare.

Framtida utvecklingsprojekt skulle med fördel kunna involvera fler från målgrupperna studerande och anställda på lärcentrum i arbetet. Att komplettera med ytterligare gruppers perspektiv och tydliga arbetsbeskrivningar från några som jobbar operativt i verksamheterna och som möter studerande, utbildningsanordnare och arbetsgivare skulle kunna vara fruktbart. Dessa skulle även kunna medverka till att mer utvecklat beskriva behovet av och fördelarna med varje funktion och tjänst.

Det samlade medskicket på förslag om utvecklingsprojektprojekt:

- Genomföra pilotprojekt där en blandning av regioner och kommuner samlar ett antal aktörer som provar och fortsätter arbetet med att utveckla påbörjad modell för vad verksamhet vid lärcentrum kan omfatta. För att koordinera och hålla samman arbetet kan nationella aktörer med fördel involveras.

Fler korta medskick/tips som framkommit i arbetet:

- Projekt bör vara spridda över olika delar av landet med olika förutsättningar för att kunna se skillnader mellan exempelvis glesbygd och storstad.
- Tänk långsiktigt genom exempelvis en programserie där olika aktörer på nationell, regional och lokal nivå medverkar.
- Lyft upp lärdomar på modeller som fungerar.
- Skapa sammanhang och utbyte på olika nivåer och konstellationer.
- Samverka med Nitus (Nätverket för kommunala lärcentra) som har framtagna kvalitetsnivåer.
- Utveckla och erbjud processtöd med tillhörande material inom olika fokusområden för lärcentrum.
- Utveckla självvärderingsmaterial för olika målgrupper utifrån framgångsfaktorer.

Resultat från Problem- och behovsanalys innefattandes analys utifrån horisontella principer

Projektet har i uppstartsfasen tillsammans med de fyra övriga förstudierna genomfört en workshop på temat integrering av de horisontella principerna. Där skapades en förändringslogik, omfattandes Nuläge, Insats och Börläge för förstudierna, i syfte att förtydliga hur projektet avsåg integrera jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering i projektets arbete från nuläge till identifierat börläge.

Under workshopen berördes bland annat behovet av att tillgängliggöra utbildning, inte minst för kvinnor och män som av olika skäl inte kan eller inte vill resa långt. Kopplat till det lyftes en idag bristande likvärdighet till utbildning mellan olika delar av Sverige. I workshopen framkom även en

tanke om att placera lärcentrum i utsatta områden där behoven kan väntas vara särskilt stora. Därtill konstaterades en kunskapslucka i allmänhet gällande vilka det är som idag studerar på lärcentrum avseende faktorer som exempelvis kön och ålder.

I beskrivningen av Insats – det vill säga vad projektet avser genomföra och på vilket sätt - lyftes på workshopen det breddade aktörsperspektivet, dialogen med referensgrupperna och förstudiernas gemensamma förankringsseminarium som olika sätt att säkerställa integreringen av de horisontella principerna i det löpande projektgenomförandet. Genom att rigga för kontakt med ett antal olika aktörer och funktioner som representerar olika delar av landet samt olika lärcentrum och andra angränsande verksamheter, har förstudierna tidigt planerat för hur de ska få del av flertalet olika perspektiv.

Även i det önskeläge, här kallat börläge, som behandlades på workshopen har "öka tillgången till utbildning" och "nytta för individerna" stått i fokus.

Projektet har sedan, under genomförandets gång, nått både funktioner som arbetar mer strategiskt med utveckling och funktioner som arbetar mer operativt, exempelvis i verksamhet vid lärcentrum. Särskilt de senare har lyft vikten av att se till potentiella studerande och påmint om att verksamheten ytterst är till för dessa. Likaså i vissa glesare delar av landet har representanter påmint om att de stora geografiska avstånden gör att möjligheten att genomföra sina studier på ett lärcentrum i närområdet kan vara avgörande för en individs val att fortsätta studera eller ej. Tillgång till lärcentrum har också betydelse ur andra tillgänglighetsperspektiv, där individer med ohälsa eller funktionsvariationer potentiellt kan gynnas av närheten till en fysisk plats. Här kan studenter få samlad stöd både kopplat till att klara studierna och i användandet av exempelvis digitala verktyg, vilket har framkommit i dialogerna med referensgrupperna. Att på ett lärcentrum kunna träffa andra studerande i liknande situation kan även innebära en viktig social mötesplats, vilket i sin tur kan bidra till att underlätta genomförandet av studierna.

Arbetsätt

Beskriv projektets huvudsakliga arbetsätt och kortfattat vilka metoder, utbildningar och andra aktiviteter som användes. Vad var det som gjorde skillnad, vad ledde fram till det önskade resultatet? Beskriv eventuellt nya metoder eller material som tagits fram i projektet.

De fem förstudier som beviljats medel inom ramen för denna utlysning hade en gemensam organisering av arbetet som utgångspunkt för att säkerställa helheten. Det har inneburit att förstudierna till stor del haft gemensamma arbetsätt. Detta är något som både har effektiviserat arbetet och skapat förutsättningar för kunskapsöverföring och samsyn, vilket har ansetts viktigt med tanke på de olika förstudiernas ömsesidiga beroende av varandra. Projektgenomförandet har även varit ett framåtsyftande sådant, med möjliga fortsatta utvecklingsprojekt och satsningar i sikte, varför det har varit viktigt för förstudierna att inte arbeta i stuprör.

Genomförandet av samtliga förstudier har bedrivits som en del i den myndighetssamverkan som sker inom kompetensförsörjningsområdet. Arbetet har genomförts huvudsakligen av de myndigheter som varit projektägare med stöd av en övergripande arbetsgrupp där även Arbetsförmedlingen, Folkbildningsrådet och Tillväxtverket har ingått. Inriktningen på arbetet har varit att få fördjupad kunskap och ge en samlad bild av insatser och företeelser som ger incitament till och skapar förutsättningar för en långsiktig utveckling av lärcentrum.

Ett sätt att säkerställa ett helhetsperspektiv har varit gemensamma projektmöten som ägt rum veckovis, där både de enskilda förstudierna och helhetens framdrift behandlats. Ett annat av förstudiernas gemensamma grepp har varit planering av sammansättning av deltagare i referensgrupper och planering och genomförande av de referensgruppsmöten som ägt rum. Detta har resulterat i att förstudierna Kartläggning och Tillgänglighet respektive Styrning och

Samverkan haft gemensamma referensgruppsmöten och fördjupade samtal med referenspersoner och andra aktörer som inte ingått i referensgrupper. Projektledaren för förstudie Projektsamordning har deltagit på samtliga förstudiers referensgruppsmöten. Därtill har även ett digitalt förankringsseminarium, gemensamt för alla fem förstudierna, arrangerats.

Det faktum att förstudie Projektsamordning har haft en sammanhållande funktion har även det bidragit till diskussioner och reflektioner med fokus på den gemensamma ambitionen om utveckling av lärcentrum som samtliga förstudier strävar mot. I slutskedet av projektgenomförandet har en gemensam workshop anordnats ledd av förstudie Projektsamordning, för att samla de slutsatser som förstudierna kommit fram till.

Intressentanalys

Den övergripande arbetsgruppen för förstudierna bjöds in till två workshops i september 2022, en i Östersund på Tillväxtverket och en i Stockholm (Solna) på Skolverket. Vid dessa tillfällen genomfördes en gemensam fördjupad analys för att identifiera intressenter för samtliga förstudier. Utifrån denna analys gjordes en gemensam planering av sammansättningen av referensgrupper och andra kontakter. Arbetsgruppen fastställde även hur den information som framkom i dialogerna skulle hanteras.

Genomgången resulterade även i att hålla samman förstudie Kartläggning och förstudie Tillgänglighet samt förstudie Styrning och förstudie Samverkan i och med att dessa hade liknande frågeställningar och för att skapa effektivitetsvinster i genomförandet.

Urval av referenspersoner och organisationer

Den övergripande arbetsgruppen tog fram en preliminär sammanställning av möjliga intressenter. Urvalet av referenspersoner grundade sig sedan i att försöka få med intressenter på olika nivåer, nationellt, regionalt och lokalt, geografisk spridning och inom olika verksamheter med koppling till kompetensförsörjningsfrågor. Dessutom var ambitionen att ta med de organisationer som ansökt om medel från Socialfonden i samma utlysning för att ta tillvara initiativ och erfarenheter utifrån deras perspektiv.

De intressenter/organisationer som slutligen kom att ingå i referensgrupperna för de olika förstudierna var följande:

Förstudie Kartläggning och förstudie Tillgänglighet

- Region Gävleborg
- Lapplands kommunalförbund
- Valideringsgruppen inom myndighetssamverkan för kompetensförsörjning och livslångt lärande.

- Skellefteå Kommun
- Luleå tekniska universitet
- Region Kronoberg
- Utbildningsanordnare YH
- Westum*
- Akademi Norr*
- Campus Nynäshamn (Förstudie 1)
- Interna funktioner hos deltagande myndigheter

Förstudie Styrning och förstudie Samverkan

- Härnösands kommun
- Ragunda lärcentrum
- Region Halland

- Region Jämtland Härjedalen
- Region Västmanland
- Moa lärcentrum Botkyrka
- Karlstad kommun, vuxenutbildning
- Hässleholms kommun
- Region Västerbotten och Norrbotten
- Westum*
- Akademi Norr*

Gemensamma dialogmöten

- Högskolan Väst
- Nitus (Nätverket för kommunala lärcentra)
- TCO
- Campus Nyköping

De aktörer med * deltog både i referensgruppen för förstudie Kartläggning och förstudie Tillgänglighet samt i referensgruppen för förstudie Styrning och förstudie Samverkan. Nedan finns ytterligare information om frekvens, antal möten samt hur genomförandet gick till.

Studiebesök

För att få en gemensam bild av ett väl fungerande lärcentrum som samlar alla verksamheter under ett tak genomfördes ett studiebesök på Campus Nyköping i början av projektperioden. Arbetsgruppen fick då möjlighet att både introducera arbetet med förstudierna och få värdefulla medskick från företrädare för flera av verksamheterna på Campus Nyköping. Besöket gav även en god insyn i helheten och lyfte även fram vilka fördelar det finns med att samverka kring olika verksamheter.

På Campus Nyköping bedrivs bland annat det kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar, komvux, yrkeshögskoleutbildning i egen regi och platsförlagd universitets/högskoleutbildning. Möjlighet finns också att skriva tentamen samt högskoleprovet.

Arbetsgruppen för förstudierna fick en beskrivning av Campus Nyköpings organisation, ekonomi samt en genomgång av de olika verksamheterna. Dessutom medverkade en representant för Region Sörmland som berättade om regionens samordnande arbete.

Referensgruppsmöten

Förstudierna har knutit referensgrupper till sig, för att möjliggöra för relevanta aktörer och intressenter att löpande komma med tankar och inspel på förstudiernas iakttagelser. Förstudierna har fått del av referensgruppsmedlemmarnas inspel vid tre olika tillfällen. Förstudie Kartläggning hade dessutom ett extra (valfritt) möte med referensgruppen mellan samtal 2 och 3 för att möjliggöra fördjupade diskussioner samt för att ge mer tid för deltagarna att lämna inspel om innehåll, begrepp och nivåer.

Deltagande referensgruppsmedlemmar har bland annat varit utvecklare och strateger vid kommuner och regioner, samordnare och andra medarbetare inom verksamhet vid lärcentrum och utbildningsanordnare.

Medlemmarna i referensgrupperna har inledningsvis introducerats i det gemensamma uppdraget kopplat till utlysningen, samt i den specifika förstudie som de bjudits in till att delta inom.

Referensgruppsmedlemmarna har sedan löpande fått ta del av den berörda förstudiens kunskapsinhämtning och de iakttagelser som gjorts som ett resultat av den nyvunna kunskapen.

Förstudierna har, i synnerhet på det andra och tredje referensgruppsmötena, även prövat dessa

iakttagelser med referensgruppsdeltagarna. Dessa moment har ofta skett i workshop-format och haft stort fokus på dialog. Med avstamp i de diskussioner som förts har förstudierna även alltmör under genomförandets gång prövat möjliga riktningar på kommande genomförandeprojekt med sina respektive referensgruppsmedlemmar.

Gemensamt förankringsseminarium

I senare delen av genomförandefasen, har ett gemensamt förankringsseminarium anordnats av förstudierna. Syftet med seminariet var att ha en dialog kring iakttagelser och erfarenheter från arbetet med förstudierna och ta del av inspel från deltagarna om och hur resultaten från förstudierna kan komma till nytta i framtida utvecklingsarbete. Inbjudan till seminariet skickades ut till personer som på olika sätt medverkat i arbete med utveckling av lärcentrum. De som deltog arbetar på olika nivåer, nationellt, regionalt och lokalt, med kompetensförsörjningsfrågor där tillgång till utbildning och lärcentrum avhandlas. Utöver referensgruppsmedlemmar deltog representanter från den styrgrupp som etablerats för myndighetssamverkan och utvalda personer från de myndigheter som ingår i den övergripande arbetsgruppen för arbetet med förstudierna samt intresseorganisationer, utbildningsanordnare, kommunala företrädare och verksamma på lärcentrum.

Förankringsseminariet genomfördes digitalt via Teams, samt från Skolverkets studio, där en externt upphandlad resurs (inom ramen för det processtödsuppdrag som upphandlats till förstudie Tillgänglighet och Samverkan) modererade seminariet. Totalt deltog ett 40-tal personer. Projektägarna för de olika förstudierna inledde seminariet och de poängterade vikten av att skapa en väl fungerande kompetensförsörjning och att stärka individens möjligheter till livslångt lärande. Lärcentrum lyftes i det sammanhanget fram som ett betydelsefullt verktyg. Under seminariet delades seminariedeltagarna in i olika grupper slumpvis, där var och en av förstudierna redogjorde för det egna projektets syfte och de slutsatser som kunnat dras hitintills, för att sedan låta seminariedeltagarna kommentera på det. På så sätt fick var och ett av projekten del av potentiellt nya inspel från deltagare utanför de egna referensgrupperna. Tanken med detta var återigen ett helhetsperspektiv, genom att deltagare som är mer insatta i andra delar av kompetensförsörjnings- och utbildningsverksamhet än det specifika område som det egna projektet berör, fick komma med inspel och därmed för förstudien potentiellt nya insikter. Detta genomfördes som en interaktiv övning, där deltagarna delades in i olika break-out rooms. Efter de gruppvisa diskussionerna flyttades seminariet tillbaka till studion där samtliga seminariedeltagare fick återkoppling från vad som kommit fram i de olika grupperna från respektive projektledare.

Seminariet innehöll även ett ytterligare pass i break-out rooms, där deltagarna återigen slumpades till olika grupper, denna gång med fokus på möjliga genomförandeprojekt och fortsatta utvecklingsarbeten generellt. I anslutning till detta genomfördes en Menti-övning, där samtliga seminariedeltagare fick möjlighet att inkomma med ett skriftligt, anonymt svar på arbetsgruppens fråga "Vad är det viktigaste för oss att gå vidare med som kan göra skillnad?"

Förankringsseminariet avslutades med att ansvariga från de båda projektägarna Skolverket och Myndigheten för yrkeshögskolan tackade för engagemanget från deltagarna och uttryckte betydelsen av fortsatt utveckling, framtagande och spridning av kunskap kring lärcentrum.

Avslutande projektworkshop

I projektets slutskede har en förstudiegemensam workshop genomförts på plats i Västerås. Fokus för workshopen var att landa respektive förstudies viktigaste slutsatser och förslag till inriktningar för möjliga genomförandeprojekt och fortsatta utvecklingsarbeten, dels inom ramen

för ESF+, dels inom ramen för myndighetssamverkan inom kompetensförsörjningsområdet. Workshopen var även ett tillfälle för förstudie Projektsamordning att samla upp gemensamma slutsatser och förslag på inriktningar för framtida satsningar, utifrån vad de övriga fyra projekten landat i.

Workshopens sista pass bestod i en kort dragning för ansvariga hos de båda projektägarna Skolverket och Myndigheten för yrkeshögskolan, samt inspel från dessa inför förstudiernas slutrapportering och avslutande arbete.

Övriga dialogmöten

Utöver referensgruppsmöten har även separata dialogmöten skett med vissa deltagare i referensgrupperna samt även med andra intresseorganisationer, lärosäten, campus och regioner. Dessutom har särskilda träffar genomförts med medarbetare hos ansvariga myndigheter.

Förstudiespecifikt

Denna förstudie, Kartläggning, har utöver de förstudiegemensamma aktiviteterna även gått igenom underlag med kopplingar till förstudien. Syftet med genomgången var att undersöka vilka funktioner och tjänster för lärcentrum som skulle kunna vara relevanta att föreslå i ett första steg om att kategorisera verksamheten.

Utifrån denna kartläggning påbörjades ett arbete med att ta fram en modell med byggstenar för att beskriva vad verksamhet vid lärcentrum skulle kunna omfatta.

Det påbörjade förslaget har processats, förankrats och utvecklats i både interna och externa dialoger samt även utifrån feedback under arrangemang som projektet deltagit i. Deltagarna har fått reflektera och komma med synpunkter och förslag utifrån framtagna frågeställningar, iakttagelser och påståenden. Arbetet har skett löpande inom de olika faserna och slutligen mynnat ut i en modell som skulle kunna användas som grund i kommande utvecklingsarbete. (Se avsnittet Projektets resultat, mål och indikatorer för en närmare beskrivning)

Kommunikation, spridning och påverkansarbete

Beskriv hur ni arbetat med spridning och påverkansarbete. I vilka sammanhang har i spridit erfarenheter från projektet? Vilka organisationer har ni riktat er till? Hur förs projektresultatet vidare?

Gemensamma möten som förstudierna organiserat eller deltagit i

De möten som projektet genomfört med externa, i synnerhet referensgruppsmötena och det gemensamma förankringsseminariet, har inte enbart varit tillfällen för projekten att få del av berörda aktörers inspel, utan även tillfällen för förstudierna att sprida information om de pågående projekten samt vad de kommit fram till. Dessa möten kan med andra ord ses som en av förstudiens viktigaste kommunikationsinsatser.

Dessa tillfällen kan även ses som ett inledande arbete med förankring och mobilisering av aktörer inför kommande potentiella utvecklingsprojekt- och satsningar kring lärcentrum. Inte minst med tanke på de slutsatser och möjliga inriktningar på kommande genomförandeprojekt som prövats med deltagarna i förstudiens senare skeden.

Utöver dessa möten har arbetet med förstudierna och vad de kommit fram till presenterats och spridits på olika externa och interna arrangemang:

- Konferens Kvalitetsdrivet – Universitets- och högskolerådet
- Konferens – Vuxenutbildning i samverkan (ViS)
- Mötesplats Komvux – Skolverket
- Regionala dialoger om vuxenutbildning – Skolverket
- Möte med Skolverkets nationella programråd för gymnasial yrkesutbildning

- Nätverksträff - Regionalt arbete med kompetensförsörjning (ett arrangemang som Tillväxtverkets ansvarar för och där regioner och nationella myndigheter möts i syfte att utbyta information och erfarenheter)
- Konferens Skills Meetup Sweden – Myndigheten för yrkeshögskolan
- Nitus årsstämma (Nätverket för kommunala lärcentra)
- Träffar med styrgruppen för och arbetsgrupper inom myndighetssamverkan för kompetensförsörjning och livslångt lärande
- Interna möten hos deltagande myndigheter

Kommunikationsplan

Kontakt togs med kommunikatör på Skolverket. Projektledarna för förstudierna fattade i samråd med kommunikatören beslut om att inte ta fram en kommunikationsplan då målgruppen inte var tydlig utifrån befintlig målgruppsstruktur och att slutsatser ännu inte tagits fram. Kommunikatören tog med sig frågan till den dåvarande "kommunikatörsgruppen" inom myndighetssamverkan för kompetensförsörjning och livslångt lärande. Förstudierna har därefter arbetat löpande med kommunikation.

Hur förs projektresultatet vidare?

Utöver de möten som redovisats ovan och som bedömts ha den största effekten vad gäller spridning av resultat kommer en särskild rapportering att tas fram till de myndigheter och organisationer som är involverade i den samverkan som sker inom området kompetensförsörjning och livslångt lärande.

Projektresultaten avses även att spridas i andra sammanhang som bedöms vara relevanta.

Uppföljning och utvärdering

Hur har extern utvärderare konkret bidragit till projektarbetet? Hur har ni själva arbetat med uppföljning och utvärdering i projektet? På vilket sätt har det varit ett stöd för projektverksamheten?

Förstudierna har inte haft någon extern utvärderare. Däremot har de externa resurser som Myndigheten för yrkeshögskolan upphandlat bidragit till gemensamma reflektioner över exempelvis genomförande av och resultat av aktiviteter i arbetet med förstudierna. Den sammanhållande funktion som förstudie Projektsamordning haft, har också inneburit en kunskapsöverföring mellan, och kunskapsutveckling hos deltagande myndigheter samt till externa aktörer.

I enlighet med projektansökans beskrivning för arbetet med utvärdering av förstudierna har uppföljning skett löpande och inom de aktiviteter som bedrivits.

Uppföljning har skett bland annat vid de veckovisa gemensamma träffarna och enskilt av de personella resurser som budgeterats för projektarbetet, även detta i linje med hur projektgenomförandet ursprungligen planerats.

Den löpande uppföljningen och utvärderingen har varit ett stöd i projektet genom att den har bidragit till att förtydliga vilka aktiviteter som genomförts och vad som har uppnåtts inom ramen för dessa. Därigenom har det både blivit tydligt för projektet vilka metoder och arbetssätt som förefaller vara framgångsrika i olika sammanhang, samt vad som återstår att göra för att nå resterande delar av projektets totala målbild. På så sätt har uppföljningen varit en vägvisare för nästa steg och planeringen av de fortsatta aktiviteterna under genomförandets gång. Utvärderingen har dels handlat om att bedöma huruvida projektet uppnått sina övergripande mål och syften, dels om de metoder och arbetssätt som tillämpats varit ändamålsenliga. En del i detta är att bedöma om organiseringen av arbetet med gemensam planering och genomförande

har skapat ett mervärde som även återspeglas i resultaten.

Referensgruppsmöten och det gemensamma förankringsseminariet är exempel på då utvärderingen har undersökt deltagande samverkansaktörers och andra aktörers bedömning av projektgenomförandet och de preliminära resultaten. I synnerhet arbetet med referensgrupperna kan beskrivas som ett exempel på det.

Referensgruppsmötena har lagts upp på ett sätt där slutsatser om behov, utmaningar och möjligheter från ett referensgruppsmöte har summerats och vid nästkommande referensgruppsmöte har dessa igen testats mot gruppen som har fått nyansera och utveckla bilden. På så vis har en slags formativ utvärdering och validering av resultat skett löpande i projektets genomförande.

Därtill har den löpande interna diskussionen på projektmötena haft fokus på framdrift. Avstämningarna med projektägarna har även varit en central del av projektets eget arbete med utvärdering. Vid dessa avstämningarna har förstudierna fått möjlighet att redogöra för projektarbetets status och förutsättningar för måluppfyllelse, samt fått återkoppling på detta från projektägarnas håll. På så sätt har de utvärderande inslagen varit ett stöd i projektarbetet likt arbetet med uppföljning, genom att visa vägen för nästa steg och de fortsatta prioriteringarna.

Förstudie Projektsamordning har även utfört en samlad utvärdering, som ett sätt att bedöma huruvida förstudierna samlat uppnått de resultat och effekter som utlysningen omfattar. I den utvärderingen har även ingått resultat från uppföljning och utvärdering som utförts inom ramen för förstudierna gemensamt.

Uppföljningen visar att varje förstudie har i det väsentligaste nått sina mål. Några avsteg avseende tilltänkta aktiviteter kan konstateras gemensamt. Utifrån en tidig initial kartläggning var ambitionen att både arbetsgivare och studerande eller potentiella studerande skulle kunna utgöra intressenter i förstudierna. När den övergripande arbetsgruppen dels enats om en intressentanalys, dels koordinerat syftet med användningen av intressenter i referensgrupperna, så konstaterades dock att arbetsgivar- och studerandeperspektivet inte var i fokus för dessa förstudier. Arbetsgruppen valde därför att inte involvera dessa grupper.

Den aktivitet som i ansökan för både förstudie Kartläggning samt förstudie Styrning beskrevs som att ta fram frågeställningar till en enkät genomfördes inte. Däremot har ett motsvarande arbete påbörjats inom ramen för den kartläggning och de dialoger som har genomförts. Detta val medförde en fördjupad förståelse för syftet med förstudien och möjliggjorde en utvecklad dialog och förankring som bidrog till att syfte och mål med förstudierna lättare kunde nås.

Användande av resultat

Beskriv hur ert projektresultat helt eller delvis kommer att användas i ordinarie verksamhet och i befintliga strukturer. Om implementering uteblir - beskriv varför? Hur har ni arbetat för att resultaten tas om hand?

I enlighet med förstudiernas övergripande mål och syfte är fokus inte implementering, utan snarare förankring av och möjliggörande för kommande genomförandeprojekt eller andra utvecklingsarbeten avseende verksamhet vid lärcentrum.

Projektet har regelbundet arbetat med för området relevanta aktörer och intressenter, särskilt genom referensgrupperna, för att sprida kunskap och kännedom om vad som görs och prövas i de olika förstudierna. Detta kan även ses som en kommunikationsinsats riktad till aktörer som potentiellt skulle kunna vara lämpliga att driva och/eller medverka i kommande genomförandeprojekt för utveckling av lärcentrum.

Med andra ord kan projektets löpande arbete med kommunikation och förankring även ses som ett sätt att rigga för att projektens resultat ska förvaltas efter avslut. Inte minst med tanke på de slutsatser och möjliga inriktningar på kommande genomförandeprojekt som prövats med referensgruppsdeltagarna i projektens senare skeden.

En särskild rapportering kommer att göras till de myndigheter och organisationer som är involverade i den samverkan som sker inom området kompetensförsörjning och livslångt lärande.

Kommentarer och tips

Vilka tips vill ni delge framtida projekt? Vad gick bra och varför? Vad gick mindre bra och varför?

Det har varit en utmaning att å ena sidan bedriva fem separata förstudier där samtliga förstudier på ett eller annat sätt hänger ihop, men ändå ska bedrivas som separata delar. Utmaningen handlar om att fokusera på framdrift i de enskilda förstudierna med sina olika inriktningar och samtidigt samordna och hålla samman arbetet för att skapa förutsättningar för samsyn och helhetsperspektiv. En av förstudierna, Projektsamordning, har haft som uppgift att facilitera arbetet med samordning och gemensamma aktiviteter. Det har varit en utmaning att integrera aktiviteterna mellan förstudierna utan att det har föranlett merarbete för respektive förstudie. Å andra sidan kan vi konstatera att det har varit positivt och fördelaktigt att ha olika fokus vid de olika referensgruppssamtalen. Förutsättningen som fem separata förstudier har bidragit till har samtidigt gynnat möjligheten att koncentrera sig på enskilda frågor med ett väl utvecklat resultat som följd. Vi har också hållit samman de olika förstudierna så att förstudie Kartläggning och förstudie Tillgänglighet hade gemensamma referensgruppssamtal eftersom dessa två hade nära kopplingar. Detsamma gällde även för förstudie Styrning och förstudie Samverkan.

Vid uppföljning av arbetet med förstudierna har det också framkommit att det har upplevts som att förstudierna under projektiden har arbetat ihop sig, vilket också gynnar ett framtida arbete. Den sammanhållande funktion som förstudie Projektsamordning haft har inneburit en kunskapsöverföring mellan, och kunskapsutveckling hos deltagande myndigheter samt till externa aktörer. Genom att flera myndigheter och organisationer arbetat tillsammans har framstått som positivt gentemot de aktörer och intressenter som deltagit i referensgruppssamtal och förankringsseminarium. De myndigheter som har drivit förstudierna upplever att de har fått ett positivt gensvar från berörda aktörer och att genomförandet av förstudierna genererat ett intresse och engagemang bland de aktörer som deltagit.

De lärdomar som arbetsgruppen vill skicka med är att:

- kunskapsöverföringen mellan förstudier är av stor betydelse för att ta tillvara resultat och skapa förutsättningar för kunskapsutveckling och helhetsperspektiv,
- tid behöver avsättas för gemensamma möten och diskussioner för att skapa samsyn och gemensam kunskapsuppbyggnad och
- arbete som sker gemensamt mellan flera organisationer och myndigheter bidrar till kvalitet genom att olika kompetenser och perspektiv tas till vara.

Kontaktperson för ytterligare information:

Namn: Erika Bohlin Eriksson
Telefon: 0733773294
E-post: erika.bohlin.eriksson@skolverket.se

Underskrift projektansvarig / projektledare:

Datum: Namnteckning

Namnförtydligande

Skicka även dokumentet till projektets ansvarige samordnare på Svenska ESF-rådet via e-post

Bedömning av slutrapport

Motivering till bedömning

Bedömningsdatum

0000-00-00 00:00:00

Samordnare som bedömt slutrapport